

Uusu-uusu A Pol Hurula'aa Hunie A Taetas

?A tei ni e uusue uusu-uusu ienini?

A Pol Hurula'aa nge e uusue uusu-uusu ienini, aana asunge ingeie oto huni ha'a-uuresie mo soihaada'inge aana ta'ena nga leu, na huni lio hilisie mo na'ohai mwane huni lio i sulie mo soihaada'inge ngeena.

?E uusue uusu-uusu ienini hunie kira tei?

A Pol Hurula'aa e uusue uusu-uusu ienini hunie oana, a Taetas. A Taetas ingeie ngaeta mwane aana mo Aapoloa Aaopa nge e hiiwalaimoli aana a Jisas i tehula'ana laeli-walanga a Pol. Aana nga mo maholo a Taetas e lae pe'ie a Pol huni taroha'inie Tataroha Diana, na e ne'ie oto mwane diana nge a Pol e tohungei noruto'o aana. Oto a Pol ko uusu-uusunge'inie aana nga mo henue huni toolea mo uusu-uusu ingeie na huni ha'a-oodohie ngaeta mo ola nge ko lae aaela i laona ngaeta mo soihaada'inge. (Leesie 2 Korinit 7:6-15 na 2 Korinit 8:6-22.)

?Nga taa e rau-reu maholo e uusue uusu-uusu ienini?

A Pol na Taetas kirerue mani esu loko-loko hunie kele maholo o'oru'e aana mala-malau i Krit. Oto a Pol e toli'aasie a Taetas wau i leune huni ha'amangoa mei esunge kire aehotaa, na hunie ke asu mala na'ohai mwane haahie ahutana mo soihaada'inge

wau i leune. Oto mai puri a Pol ko uusu-uusu hunie a Taetas lo'u weu, na sa'a mola uusulana uusu-uusu ienini e lae aana halisi e oono aawala mwana lime i purine hutelana a Jisas (65 A.D.). Ahutana mwala aana aalahanga ni Rom kire saie uri mwala ni Krit ikire mo iinoni pu'osasu mola. Kire lalawa ni esu, na kire sai mehiri oto mola tarau, na kire ii'o mola hunie ngaunge. Oto aana tolahana mo Krit e aela urine, a Taetas e to'o aana mei esunge oto paine huni esuie wau i saada.

?E uusue uusu-uusu ienini huni taa?

A Pol e uusue huni ha'a-a'aila'aa a Taetas, na huni ha'ananaue i sulie lio i sulilana mo soihaada'inge. Uusu-uusu ienini e kara'i sada pe'ie e ro uusu-uusu a Pol Hurula'aa hunie a Timoti, aana ko niie mo ha'a-uusulinge diana hunie nga mwane nge ko lio i sulie mo soihaada'inge. A Pol e ha'ananaue a Taetas i sulie tolahana mo mwane nge kire ko uure huni lio i sulie soihaada'inge. Na e ere no'one i sulie tolahana kira hiiwalaimoli uri kire ke su'uri eeroa mwala ta'e kire ke manata diana mola hunire hailiu.

?Nga taa ni mo pweu ni wala i laona uusu-uusu ienini?

mo na'ohai mwane aana soihaada'inge, asuilana mo ola diana, ha'a-uusulinge to'ohuu

?Nga taa ni ngaeta mo eehu'i tatala i laona uusu-uusu ienini?

Taetas 2:11-12, Taetas 3:3-5

?Nga taa ni mo eehu'i ne'isaenga i laona uusu-uusu ienini?

Mei wala ni saediananga hunie a Taetas
 (1:1-4)
 Tolahana mo na'ohai mwane aana
 soihaada'inge ke diana oto liutaa.
 (1:5-16)
 Mwala aana soihaada'inge ke ii'o aani
 ha'ama'unge hunire hailiu.
 (2:1—3:11)
 Mei wala ni saediananga ooreta
 (3:12-15)

Mei Wala Ni Saediananga

Hunie A Taetas

¹ Saediananga mwaanieu a Pol, huni'o Taetas.

Ineu nga koni-konihe a God na hurula'aa a Jisas Kraes. E uusunge'inieu huni pe'ie hii-walaimolinge mo iini nge a God e lio hilisire hunie kire ke ne'i iinoni ingeie, na huni ha'a-uusulire i sulie walaimolinge nge kei pe'ire hunie kire ke ii'o maa'i.

² Aena leune kire ko maa-maa'oohie pe'i noruto'onga to'ohuu hunie maurihe huu nge a God e haiholota'inie hunikie oto waite. Na haiholota'inge ngeena e to'ohuu oto, aana a God e ka'a sai eero ike.

³ Oto aana tohungana maholo hunie, a God a Ha'a-uuritaka e haata'inie Tataroha Diana, na e unue hunieu hunie ne ke taroha'inie Tataroha Diana ngeena hunie ahutana mwala.

⁴ Oto no ko uusu-uusu weu huni'o, mwela maa'i ineu, na o saie oto uri o ne'i tohungai kaleku to'ohuu aana hiiwalaimolinge ikure e mani sada.

No ko aarea a God Aamaka na a Jisas Kraes a Ha'a-uuritaka uri hahu'ana manata-diananga na hanuelamanga ke ii'o pe'i'o.

Tolahana Mo Na'ohai Mwane Aana Soihaada'inge Ke Diana Oto Liutaa

⁵ Iau, kaleku, nou ha'a-oore'o ka'u mola wau i Krit hunie o ke ha'amangoa mo esunge nge kure ka'a ha'amango'i ue, na hunie o ke lio hilisie nga mo mwane hunie kire ke ne'i na'ohai mwane huni lio i sulie mo soihaada'inge i laona mo huilume wau i leune. O ke asuie walu ola ngeena mala nou unu'i oto huni'o.

⁶ Mo na'ohai mwane ngeena kire ke ii'o oodota'i oto mola. Kire ke su'uri tolarue, na mo kaleda ke hiiwalaimoli to'ohuu aana a Jisas Kraes, na mwaanie mwala kire unue uri mo kaleda ka'a sai tola i suli ike ta'e kire ko deu ta'ewau mola.

⁷ Mo na'ohai mwane i laona soihaada'inge kire ko lio i sulie mo esunge a God, na aena urinena, nge kire ke ii'o oodota'i tarau. Mwaanie kire lo'olo'onga'inire mola maraada, na mwaanie kire sae-saewasu lau-leu, na mwaanie kire inu-inu wei ni mehiri, na mwaanie kire ha'a-ha'a-ere, na mwaanie kire sae-sae haahie to'oha.

⁸ Ta'e kire ke takuhie mola mo awataa, na kire ke mwa'e-mwa'e mola huni esuie mo ola diana. Kire ke kineta'inie tolahada hunie kire ke asuie mola mo ola oodota'i. Kire ke ii'o maa'i, na kire ke nihisie saeda mwaanie aaelanga.

⁹ Na kire ke hele huu mola aana tolahai ha'a-uusulinge to'ohuu nge kire toolea oto. Urine nge mo na'ohai mwane ngeena kire ke si melisine ha'a-uusulilana mwala aana tolahai

ha'a-uusulinge to'ohuu huni ha'a-a'aila'aa hii-walaimolinge mwala, na huni ha'a-oodohie mo takalonga mo iini nge kire ko leledie ha'a-uusulinge to'ohuu ngeena.

¹⁰ Mo iini hunge si'iri, kire ka'a sare tola i sulie ike tolahai ha'a-uusulinge to'ohuu ngeena, ta'e kire ko ere-ere mwaakule mola pe'i eerolana mwala. Leune e to'ohuu oto liutaa i sulie pulitaa nge kire ko ha'a-uusuli aana uri o ke torihesi'o ha'alaa o sai hele aana maurihe huu.

¹¹ Oto o ke uure honosie mo ha'a-uusuli eero-eero urine mwaanie kire waelie hiiwalaimolinge ngaeta mo iini na mo uluhe ni iinoni ikire. Kire ko lae pe'i ha'a-uusulie mwala mola aana mo ha'a-uusulinge tata'ala ikire mola hunie kire ke to'o-to'o.

¹² Na ma'alana ngaeta ha'a-uusuli mo Krit maraada na e te'uri, "Mo Krit, mwala eero-eero to'ohuu oto, na tolahada e tohungai tata'ala. Kire tohungai lalawa, na kire ii'o oto mola hunie ngaunge mala mo poo ni me'esu."

¹³ Na aena leune e to'ohuu oto, o ke tohungai ere hiito'o hunire hunie ikire no'one kire ke hiiwalaimoli to'ohuu.

¹⁴ Na mwaanie kire lulu i sulie lo'u mo laladonga eero-eero mo Jiu, na mo ha'atolanga ikire, aana kire sere'inie mola walaimolinge.

¹⁵ Kire unue uri kie ke ha'ahili-hili mwaanie mo ola oto hunge, ta'e eeronga mola ni ngeena, aana walu ola kire mani diana mola hunie mo iini kire ii'o oodota'i. Ta'e iini nge ko lo'o-lo'onga'inie mola aaelanga hali'ite, ahutana ola kire mani mada'a hunie, aena aana e ka'a hii-walaimoli ike aana God. Oto iini urine manatana

na lo'onga'inge ingeie kire mani aela mango mola.

¹⁶ Ma'alana kire ko unu-unue uri kire saie a God, ta'e tolahada ko si haata'inie mola uri kire ka'a saie ike a God. Oto mo iini urine kire tohungai lio mama'ela i maana God aana kire ko heitohe mola na kire ka'a sai esuie ike nga mei ola diana.

2

Ahutaka Aana Soihaada'inge

Kie Ke Ha'ama'u Hunikie Hailiu

¹ Ta'e i'oe, Taetas, o ke haro ha'a-uusulie mola mwala aana ha'a-uusulinge to'ohuu.

² O ke ha'a-uusulie mo rato ni mwane uri kire ke kineta'inie tolahada, na kire ke ii'o diana hunie mwala ke ha'ama'u aada, na kire ke ii'o mola aani lio i suli diana aada. Hiiwalaimolinge ikire ke susu aana walaimolinge, na kire ke manata diana mola hunie ahutana mwala. Ma'alana nga taa ko reu-reu, ta'e kire ke hele ma'uta'a aana hiiwalaimolinge pe'i maa'oohinge susuto'o.

³ Na o ke ha'a-uusulie no'one mo hu'e hunie kire ke lulu i sulie tolahai iinoni diana nge e malisine mo iini kire hiiwalaimoli aana a Jisas. Kire ke su'uri sisiho aana mwala, na kire ke su'uri inu-inu wei ni mehiri hiito'o. Ta'e kire ke ha'a-uusulie mwala mola aana tolahai iinoni diana,

⁴ hunie mo hu'e haalu kire ke manata diana hunie mo poro ikire na mo mwela ikire.

⁵ Na kire ke ha'a-uusulie mo hu'e haalu ngeena no'one hunie uri kire ke nihisie saeda mwaanie aaelanga, na uri kire ke ii'o rere'a, na uri kire

ke saemamae hunie mwala, na uri kire ke lio i suli diana aana mo uluhe ikire pe'i ha'ama'unge aana mo poro ikire. Aana kire ko haata'inie tolahai iinoni diana urine, nge nga iini po'oi sinaha sa'a ere aelasie ike mo ha'a-uusulinge aana soihaada'inge.

⁶ Na o ke ha'a-uusulie lo'u mo saanau hunie ikire no'one kire ke ha'ahili-hilie tolahada mwaanie aaelanga.

⁷ Na i'oe, Taetas, o ke haata'inie no'one mei meu-meuringe diana aani esuilana mo ola diana hunie kire ke haimaani'o. Mwaanie o eero-eero aana maholo o ko ha'a-uusuli, ta'e o ke ha'a-uusuli pe'ie saenanaunge hunie mwala ke ha'ama'u no'one aamu.

⁸ Ha'a-uusulinge i'oe ke tohungai oodo na ke diana mwaanie nga iini e ere aelasie. O kei ha'a-uusuli urine, nge mo maelonga ikie kire kei masa aena aana kire kei deu aasaie nga mei ola hunie kire ke ere aelasikie aana.

⁹ O ke ha'a-uusulie no'one mo koni-konihe hunie kire ke tola i sulie mo poro paine ikire aana ta'ena nga mei ola hunie kire ke to'ohie saena mo poro paine ikire. Mwaanie kire ere-ere haitapali lo'u pe'ie mo poro paine ikire,

¹⁰ na mwaanie kire peli-pelie lo'u nga mei ola mo poro paine ikire. Ta'e helelada ke diana mola hunie mo poro paine ikire ke noruto'o aada. Helelada kei diana urine, nge mwala kei ha'apaina'aa ha'a-uusulinge a God a Ha'a-uuritaka.

¹¹ Oto kie ke ii'o oto urine aena aana manata-diananga a God hunie walumalau e haata'i oto,

aana e asuie oto tala hunie ta'ena nga iini ni welumalau ke hele aana maurihe huu.

¹² Na manata-diananga a God ngeena e ha'a-uusulikie oto uri hunie kie ke toli'aasie mo tolahai ola aaela i maana God. Na kie ke su'uri he'i lae lo'u i sulie mo ola nge walumalau ienini ko heri huni'i. Ta'e kie ke nihisie saeka mwaanie aaelanga, na kie ke ii'o aani ii'onga oodota'i, na aani deu i sulilana mola walu ola nge a God kei ilenimwa'e haahikie aani.

¹³ Na kie ko maa'oohi susuto'o mola hunie hai dinge nge mei ola e diana oto liutaa na e tohungai menikulu'e kei reu, hai dinge nge kie hiiwalaimoli uri hahu'ana God ikie a Jisas Kraes kei haro ooli lo'u mei aana. Ingeie oto a Ha'a-uuritaka

¹⁴ aana e toli'aasie maraana hunie ke mae honotaka, na hunie ke tola aaliho'i aaka mwaanie mo ooraha'aanga ikie. E ha'arere'akie oto hunie kie ke ne'i iinoni oto ingeie, hunie kie ke tohungai ii'o oodota'i aani esuilana mo ola diana oto tarau.

¹⁵ O ke ha'a-uusulire tarau i sulie walu ola nge no ko unu'i huni'o ienini. O ke ere ha'asusure, na o ke ha'a-oodohie mo iini kire ko lae takalo mwaanie tala diana ngeena. O to'o aana oto nanamanga huni deu urine, oto o ke su'uri toli'aasie nga mo iini kire ke lo'onga'i mwakata'ini'o.

3

*Kie Ke Ha'ama'u Aana Mo Mwane Paine,
Na Tolahaka Ke Aaopa Mwaanie Mwala Aana
Walumalau*

¹ O ke ha'a-aamasito'ora hunie kire ke ha'ama'u aana mo aalaha na mo rato ni mwane aana

kahamani. Kire ke tola i sulire, na kire ke ii'o aakau mola huni esuie mo ola diana.

² Mwaanie kire ere aelasio nga iini wa kire ke ha'a-erea nga iini, ta'e kire ke ii'o maneko na kire ke manata diana mola hunire hailiu.

³ Aana tolahaka ke aopa oto mwaanie tolahaka wau i na'o. Hola'ina'o kie pweu-pweua'a no'one mola mala mo pu'o, na kie haitohe oto mola tarau. Pwelolaka e si lae mola aana kie hari hunie mola ta'ena nga ola aela nge kie lo'onga'inie uri kie kei ii'o oto mola pe'ie ilenimwa'enga haahi'i. Kie tola i sulie mola mo saehanalinge ikie tarau, oto kie ko ha'aweokie mola mwaakule na kie ka'a tarie ike nga mei ola diana aani. Kie ii'o oto mola pe'ie heota'inge na asuilana ta'ena nga tolahai ola tata'ala. Na kie ii'o oto mola pe'ie liongai maanga hunikie hailiu.

⁴ Ta'e ma'alana e urine, na a God a Ha'a-uuritaka e saediana mola hunikie, na e haata'inie manata-diananga ingeie hunikie

⁵ aana e ha'a-uurikie. Na e ka'a ha'a-uurikie ike aena aana helelaka e diana, ta'e e ha'a-uurikie mola aena aana e aamasikie. Kie hute haalu aena aana Li'oa Maa'i e ha'arere'akie hunie kie ke to'o aana mei meu-meuringe haalu i lalo aana.

⁶ Na aena aana a Jisas Kraes e ha'a-uurikie, nge a God e tohungai ha'adiana'akie na e niie oto Li'oa Maa'i ingeie hunikie.

⁷ Na aena aana a Jisas e aamasikie, nge e ha'arere'akie hunie kie ke ii'o rere'a i na'ona, na e haiholota'i hunikie uri kie kei haro to'o aana maurihe huu.

⁸ Ahutana mo ha'a-uusulinge ngeena kire mani to'ohuu. Aena urinena nge nou saeto'o aana o ke

tohungei ha'a-uusulie mwala oto aani, hunie mo iini nge kire hiiwalaimoli to'ohuu aana God kire ke au'esu oodota'i oto mola hali'ite huni esuie mo ola diana. Walu ola ngeena kire diana oto ta'ingelu, na kire sai pe'ie ahutana mwala.

⁹ Ta'e o ke aali'u mwaanie mo ha'a-erenga mwe'u-mwe'uule i sulie mo hute-hutanga. Na o ke su'uri ha'a-ere wa o ke ere haitapali i sulie mo Ha'atolanga a Mosis. Mo tolahai iinoni urine, mo ola kire sa'a pe'ie ike nga iini ni ngeena.

¹⁰ Mala nga iini ko da oopanga hunie mwala, nge o ke ha'a-oodohie mola. Ta'e mala uri o ko ha'a-oodohie oto ha'arue na e ka'a sare rongo huni'o, nge o ke aatopuri mola aana.

¹¹ O ke saie mola uri taungei iinoni urine e takalo na e ooraha'aala, na walu ola aaela nge ko deu'ine e haata'inie oto uri e hele roro'anga oto.

Mo Ha'ananaunge Ooreta

Pe'ie Mei Wala Ni Saediananga

¹² No ko oala'inie uri hunie ne kei uusunge'inie a Atemas wa a Tikikas wau i seemu huni oolisi'o wau i Krit. Maholo nga iini aadarue ko hule wau i seemu, nge o ke dau aahonga huni lae mai honosieu aana huilume i Nikopolis. Saeku ne ke ii'o wau i leune aana mo waro-warowawai aana iih'i'ure.

¹³ O ke pe'ie a Sinas, poro e saenanau aana mo ha'atolanga, na a Apolos, mwaanie kinerue tola talea nga mei ola aana laenga ikirerue.

¹⁴ O ke ha'aninaa mwala aana soihaada'inge hunie kire ke mwa'e-mwa'e ni esuie mo ola diana

huni pe'i-pe'ie ngaeta mwala, na mwaanie kire lalawa huni esuie mo ola diana.

¹⁵ Ahutana mo iini mei leu pe'ieu kire ko sare niie saediananga ikire huni'o. Oto i'oe, o ke niie saediananga i'emeelu no'one hunie kira hiiwalaimoli wau i leune.

No ko aarea God hunie hahu'ana manata-diananga ingeie ke ii'o pe'i'omu.

**Tataroha Diana i Sulie Aalaha Ikie a Jisas
Kraes
The New Testament in the Sa'a language of the
Solomon Islands
Niu Testament long langguis Sa'a**

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sa'a

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2023-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 13 Dec 2023

755c0440-93fa-5020-9311-ff68dce92d1d